

Baggrund lærer

Kompositionsguide

Der er mange måder at igangsætte et kompositionsforløb og at tilføre energi undervejs i forløbet på.

I det følgende finder I nogle forslag hertil. I kan også hente inspiration i de mange kompositionsmaterialer, der allerede er på markedet.

Kompositionsprocessen

Arbejdet forløber i korte arbejds gange (30 minutter) afbrudt af korte fællespræsentationer og fælles evalueringer. På den måde har grupperne hele tiden et mål at arbejde hen imod (næste fællespræsentation). Samtidigt får de gavn af viden deling og sparring på tværs af grupperne.

Forslag til generelle startopgaver. Mellem hvert trin samles alle grupper og fremlægger superkort, og går derefter tilbage med den nye opgave.

1. Grupper. Gruppen finder de toner de vil starte med, og de begynder at komponere et lille motiv med de toner.
2. Fælles. Nu præsenterer grupperne deres motiver for hinanden. Eleverne kommenterer på hinandens motiver.
3. Gruppe. Nu skal grupperne have deres motiver til at fylde mere - ved at strække dem gennem f.eks. gentagelse, transponering, omvendning, temposkift, nye ekstra toner osv. Læs mere i dokumentet 'Italesættelse', som du finder på hjemmesiden under Musik..
4. Fælles. Alle grupper præsenterer deres forlængede motiver for hinanden. De kommenterer igen på hinandens arbejde og giver gode råd, hvis der er spørgsmål.
5. Gruppe. Hver gruppe skal nu 'låne' en idé fra en af de andre grupper og indarbejde den, uden at droppe den gamle idé. Her lærer de,

at det at låne ikke er tyveri men inspiration. De skal beskrive, hvad de er inspireret af. De kan både blive inspireret af andres fraser, rytmer eller klange.

6. Fælles. Alle præsenterer for hinanden. Man taler om hvad der er lånt, og hvordan det er brugt.
7. Gruppe. Eleverne kan evt. variere deres spil enten ved at spille to sammen - frase for frase - eller komponere en duet for to (hvor de fører en samtale uden ord - i en passende stemning).
8. Gruppe. Ideen skal muligvis strækkes mere, så den får en brugbar længde. Tænk f.eks. i en form med tema og variation, i dynamik (f.eks. pp>ff) og temposkift (f.eks. fra langsom til hurtig til langsom).
9. Gruppe. Når der er nok brugbare dele, går de i gang med formen. Grupperne starter med hver at beslutter sig for en start og en slutning. Derefter beslutter de sig for midterdelen
10. Fælles. Klassen kan vælge en af gruppernes komposition, som hele klassen så skal bygge videre på og spille sammen, som en slags fælles 'mellemspil'. Der må gerne være noget som går igen, noget man som lytter kan genkende.
11. Fælles. I kan undervejs tale med klassen om hvornår noget er kedeligt/ligegyldigt i musikken, og hvornår det er elementer som

tiltrækker sig opmærksomhed - 'attraktionspunkter'¹

12. Fælles. Lad eleverne arbejde videre med at ændre på rytme og tempo, så de fornemmer hvad det kan betyde for det samlede stykke. Bed dem f.eks. trække stykket fra hinanden ved at sænke tempoet markant (halvt eller kvart tempo) og så finde på noget, som de kan fylde ind mellem meloditonerne.
13. Fælles. Tænk på formen som en fortælling med en start, en slutning og noget i midten:
  - Der skal være en udvikling.
  - Der skal helst være noget, som tiltrækker opmærksomhed undervejs.
  - Der må gerne være noget som går igen, noget man som lytter kan genkende.
14. Til sidst kan eleverne arbejde med performance-delen:
  - Præsentation af instrument og musikstykke.
  - Overvejelse af hvordan koncerten starter (evt. en elev som giver signal).
  - Overvejelse af hvordan kompositionen skal slutte.

---

1) Begrebet er hentet fra: Mogens Christensen: Musik Under Huden (2013) Dansk Sang. Små Komponister, s. 38

I kompositionsfasen kan man godt ændre på sine instrumenter, så de passer til kompositionen. Værkstedsarbejdet skaber en fin ramme for at samtale om musikken og dens klanglige egenskaber.

Både inden og undervejs i processen kan det være en god idé at få eleverne til at 'lege' lidt med deres instrumenter, udforske mulighederne - såkaldt 'musikalsk doodling'. Det kan gøres på mange forskellige måder:

- På hvor mange måder kan I spille på jeres instrument?
- Prøv at lytte til de andre instrumenter og få ideer til måder, som I kan lave lyd på.
- Brug forskellige redskaber og teknikker til at skabe lyd.
- Prøv at få jeres instrument til at lyde som...
- Hvor mange toner kan I få frem?
- Prøv at lave flere toner.
- Kan I lave præcise toneskift/glidende overgange/vibrato...
- Kan I spille flere toner samtidigt (en eller flere personer)?
- Hvilke toner lyder godt sammen, og hvilke lyder mindre godt?